

Docentenhandleiding PO de Middeleeuwse Stad

Informatie

TV: Tijd van Steden en Staten

KA: De opkomst van de stedelijke burgerij en de toenemende zelfstandigheid van steden.

Duur: 2 lessen of 1 les uitleg en 1 langer voor het PO.

Achtergrondinformatie

De stadskist van Roermond is een belangrijke bron voor het begrijpen van middeleeuws stadsbestuur. In de kist werden privileges, wetten en officiële documenten bewaard. Opvallend was dat er meerdere sleutels nodig waren om de kist te openen: bestuurders moesten samenwerken en konden niet alleen beslissen.

Het bestuur van een stad als Roermond lag in handen van de schout (een soort voorzitter en vertegenwoordiger van de landsheer) en de schepenen (vergelijkbaar met raadsleden). Zij waren verantwoordelijk voor dagelijks bestuur, rechtspraak en het bewaren van rechten en plichten van de stad. De stad werd beveiligd met muren, poorten en wachters.

Vandaag de dag hebben steden een heel ander systeem. Bestuurders zijn democratisch gekozen: de gemeenteraad en wethouders, met een burgemeester als voorzitter. Rechtspraak ligt niet meer bij het bestuur, maar bij onafhankelijke rechters. Documenten en besluiten worden digitaal vastgelegd, terwijl politie en moderne technologie zorgen voor beveiliging.

Door deze opdracht ontdekken leerlingen zowel de overeenkomsten als de verschillen tussen toen en nu.

Leerdoelen

1. Leerlingen onderzoeken welke functies en taken stadsbestuurders in de middeleeuwen hadden.
2. Leerlingen onderzoeken hoe hedendaags stadsbestuur en rechtspraak zijn georganiseerd.
3. Leerlingen vergelijken minstens vijf thema's (bestuur, rechtspraak, gebouwen, functies, beveiliging, documenten) tussen toen en nu.
4. Leerlingen presenteren hun onderzoek in een creatieve vorm (poster, informatiebord of presentatie).
5. Leerlingen reflecteren op de grootste verschillen en overeenkomsten tussen middeleeuws en modern stadsbestuur.

Antwoordindicatie per blok

TIP: Laat laaerlingen eerst het venster *De stadskist van Roermond* lezen of bekijk eerst een video over de middeleeuwse stad.

<p>Blok 1 – Dagelijks bestuur</p> <p>Onderzoeksvraag: Wie bestuurden de stad in de middeleeuwen en wie nu?</p> <p>Antwoordindicatie: Toen: schout en schepenen, zij namen besluiten en voerden regels uit. Nu: burgemeester, wethouders en gemeenteraad.</p>	<p>Blok 4 – Titels en functies</p> <p>Onderzoeksvraag: Welke titels en functies waren er toen en welke nu?</p> <p>Antwoordindicatie: Toen: schout, schepenen, voogd. Nu: burgemeester, wethouders, raadsleden.</p>
<p>Blok 2 – Rechtspraak</p> <p>Onderzoeksvraag: Hoe verliep rechtspraak toen en hoe nu?</p> <p>Antwoordindicatie: Toen: bestuurders spraken recht, straffen publiekelijk. Nu: onafhankelijke rechters in een rechtbank.</p>	<p>Blok 5 – Beveiliging</p> <p>Onderzoeksvraag: Hoe werd de stad beveiligd toen en hoe nu?</p> <p>Antwoordindicatie: Toen: stadsmuren, poorten, wachters. Nu: politie, camera's, wetten en noodplannen.</p>
<p>Blok 3 – Gebouwen</p> <p>Onderzoeksvraag: In welke gebouwen werd bestuur en rechtspraak uitgevoerd?</p> <p>Antwoordindicatie: Toen: raadhuis, kerk. Stadskist stond daar symbool voor macht. Nu: stadhuis voor bestuur, rechtbank voor rechtspraak.</p>	<p>Blok 6 – Documenten & symbolen</p> <p>Onderzoeksvraag: Waar werden documenten bewaard en hoe gebeurde dat nu?</p> <p>Antwoordindicatie: Toen: stadskist met privileges en rechten, alleen te openen met meerdere sleutels. Nu: gemeentearchieven en digitale registers, vaak openbaar toegankelijk.</p>

Rubric

Niveau	Inhoud (historisch & hedendaags)	Vergelijking toen–nu	Vormgeving	Presentatie
Onvoldoende	Onvolledig of onnauwkeurig: noemt slechts 1–2 losse termen zonder context (bv. “er was een kist” of “nu is er een burgemeester”).	Vergelijkingen zijn oppervlakkig of afwezig (bv. “vroeger schepen, nu burgemeester” zonder uitleg). Geen betekenis of verband gelegd.	Slordig, slecht leesbaar, mist thema’s.	Onzeker, slechts 1 leerling spreekt, rest niet actief.
Voldoende	Basisinfo middeleeuwen: kernfuncties (schout, schepenen, stadskist), gebouwen (raadhuis, kerk), beveiliging (stadsmuren/poorten). Basisinfo heden: benoemt burgemeester, wethouders, gemeenteraad, politie.	Minstens 3 duidelijke vergelijkingen: benoemt een verschil of overeenkomst per thema (bv. “Toen sprak de schepen recht, nu doet een rechter dat in de rechtbank”). Vergelijkingen zijn feitelijk, maar beperkt uitgewerkt.	Overzichtelijk en compleet, alle thema’s kort behandeld.	Iedereen draagt bij, leest uitleg voor.
Goed	Uitgebreide info middeleeuwen: legt functies en titels uit (rol schout, taak schepenen bij rechtspraak), benoemt gebruik van privileges, beschrijft beveiliging (wachters, muren, poorten). Uitgebreide info heden: beschrijft taakverdeling (burgemeester als voorzitter, gemeenteraad maakt beleid, rechtbank apart voor rechtspraak, politie voor veiligheid), benoemt moderne archieven/digitale registers.	Minstens 5 uitgewerkte vergelijkingen, inclusief betekenis: legt uit waarom er verschil is of wat hetzelfde is gebleven (bv. “Toen was rechtspraak onderdeel van het stadsbestuur zelf, nu onafhankelijk bij rechtbank → grotere scheiding van machten”). Benoemt ook overeenkomsten, bv. “Beide tijden hebben een raad die besluiten neemt” of “Beveiliging is altijd nodig, alleen de middelen verschillen (stadsmuur vs. politie en camera’s)”.	Creatief en aantrekkelijk: duidelijke tabellen of schema’s, symbolen/afbeeldingen toegevoegd, goed leesbaar.	Iedereen presenteert een deel, spreekt duidelijk, kan vragen beantwoorden en legt verschillen uit.